

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta " 3.— " " 4.50 "
za četrt leta " 1.50; " " 2.25 "
Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.
Na naročbe brez priložene naročnine se upravištvu ne osira.

EDINOST

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 28. Vsako pismo mora biti frankovano, kor nefrankovano se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov. vrstica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.
Poslana, javna zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravištvu v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so prosto poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V Edinost je moč.

Grof Taaffe.

Predvčeranjem je minolo deset let odkar je presvitli cesar v svojej veliki zapljivosti poklical grofa Edvarda Taaffe predsedovati ministerski zbor ter voditi notranjo državno politiko. — Vsi časniki vse monarhije in tudi zunanji razpravljajo sedaj o uspehih in neuspehih Taaffejeve vlade in vsi hvalijo sploh njegov visok talent in zmoglost. Nad vse gledal je na spravlji v o s t mej raznimi narodi: sprava narodov mej seboj in oživenje pravega avstrijskega čuta, domoljubja in udanosti, — to je bil njegov smoter, v to je posvečil vse svoje moči. Redka je sicer prikazen, da bi v ustavnih državah jeden mož deset dolžih let ostal na krmilu in istinito zmoglost v vladanju grofu Taaffeju ne smemo in ne moremo zanikati, kajti vedel je vstrajati deset let in vladati ladijo avstrijsko notranje politike navzlic nevarnostim in pretenju, divjanju in razsajanju raznih prevnetih strank i to, držeč se trdno ustave.

Na podlagi avstrijske ustave jel je ta odlični mož delovati. — Misli in smotri bili so mu brez dvojbe plemeniti: — zadovoljiti je hotel v sem pri tem pa okrepčati in ojačiti avstrijski domoljubni čut, udanost in zvestobo v vseh podaniških starodavne Avstrije.

V koliko je v tem uspel, kažejo nam sedanje razmere. Hoteč izvesti jednako-pravnost in s tem spravo mej raznimi narodi, preveč je še vedno držal se prejšnjih sistem osobito Meternichovih, koje vse so cikale na to, da nemški ostane v Avstriji uradni jezik navzlic majhnemu številu Nemcev napram prevladajočim Slovanom. Zadnjim, in tudi nam Slovencem, hotel je biti vendar nekoliko pravičen in koj v začetku svoje vlade bilo je upati, da i nam Slovencem prisijejo boljši dnevi narodne ravnopravnosti. Strogo pa po doslovnih propisih ustavnega zakonika in pri tem imajočemu vedno pred očmi slovo, da nemščina mora kakor dosedaj ostati uradni

jezik, — grofu Taaffeju ni bilo možno izvesti popolno §. 19. ustavnega zakona niti vzgostiti trajne sprave. In uprav radi tega nahajamo se v Avstriji skoraj še vedno na istem stališču ko pred desetimi leti, ko se nam je začelo svitati. Narodnostne borbe, ne da bi bile končane in narodi — podaniki iste države živeli v miru in slogi, še vedno se odmevajo tožbe in tarnanje o krivicah, ki se godè v narodnem obziru. Nemška irredenta na severju in laška na jugu dvigajo vladi nasproti svoje strupene glave. Mi Slovenci še vedno se moramo siloma učiti nemščini in italijanščini ter nemamo še sedaj niti jedne srednje šole v tem ko nemških mej nami murgoli. Predolgo bi bilo omenjati uspehov ki jih je dosegel grof Taaffe na drugih poljih. Z modrim zakonodajstvom povzdignol je državne dohodke in zmanjšal — kolikor je bilo možno pri obstoječih kritičnih razmerah — troške; tudi na šolskem polju je dosegel morda več uspehov.

Čehom, dobro vedoč, da so činitelj, na katerega se vlada mora s pozornostjo obračati, bil je nekoliko pravičnejši ustanovivši jim l. 1882 češko vseučilišče v Pragi. Tudi na Tržačane se je pod njegovo vlado oziralo ako pomislimo, da so se v tej dobi dovršila znatna dela v tržaškeji luki ter se osnovala laška obrtniška šola.

Vsem je znano kakšno je naše stališče. Slovenci smo razcepljeni na pet deželnih pokrajin. V primeri s Koroško in Štajersko, kjer naša braća še vedno zdihuje in je zatirjan po kolturnih Nemcih, na Primorskem učinjamo znatno večino vsega prebivalstva. Da bi mi ne bili najzvestejši podaniki in stražniki ob "Adriji" o tem nikdo ne dvomi in odlični, nepristranski politiki svetovali so celo v zadnjem dobi vladi, naj bude Slovanom na Primorskem milejša. Značaj deželi morala bi delati večina; tu pri nas pa se večina mora klanjati manjšini. Kdo je pač kriv tem nenaravnim razmeram nego napačna vladina sistema? Upamo, da v prihodnj-

sti bude bolje. Narodni boji, koje je prejšnja doba malo poznala prišli so v zadnjem desetletju tem jačje in odločnejše na površje. Spravlji v o s t raznih narodov mogočne Avstrije — program Taaffejeve politike — se ni še izvršila in se ne bude ako se vsem narodom ne dovolè podpolne pravice brez pomislekov in protežiranja jedne ali druge narodnosti! Narodne borbe so stoprav začele in miru ne bude v našej državi dokler se jednakopravnost doslovno ne izvede.

Gledè ojačenja domoljubnega čuta, pridobil si je grof Taaffe v desetletju svojega vladanja nevenljih zaslug kajti vsi avstrijski narodi, čeprav različnega jezika in teženj, z zaupnim in zvestim srcem gledajo na skupno mater Avstrijo, njih skupno domovino in na njenega umnega vladarja, vsim narodom enako priljubljenega, presvitlega našega cesarja Frana Josipa I.

Tržaška okolica

v letih 1840 do 1889.

II.

Mnogokrat se je govorilo tudi, da nam primanjkuje inteligence, ker je po nekakem istinito. Ali kdo je temu kriv? Naj pomislimo le o uravnavi ljudskih šol v okolici potem lahko vsprevidimo kako težko je okoličanom vstopiti v mestne srednje šole. Priporočalo se je okoličanskim starišem naj svoje otroke pridnejše v šolo pošiljajo, da bi bilo na tržaških srednjih šolah več okoličanskih dijakov. Izvrstno bi to bilo, a pomisliti je treba, da imajo okoličanski otroci marisikaj prebiti, predno vstopijo v gimnazijo ali realko. Dobro mi je znano o učencih, kateri dovršivši domačo ljudsko šolo morali so vstopiti še le v I. razred nemške ljudske šole v Trstu. In predno se jih more sprejeti na gimnazijo ali realko morajo vsaj 4 leta zahajati v nemško ljudsko šolo.

V tem obziru se mi zdi jako primerna "pripravnica" na Proseku. Za naše raz-

mere je tudi dobro, da se vsprejemajo učenci one pripravnice le na c. kr. srednje šole, kajti oni, kateri se učè na mestnih ital. šolah so navadno za nas izgubljeni! V okolici bi se morale v najkrajšem času napraviti še dve ali tri enake pripravnice. Prepotrebno bi bilo to n. pr. pri sv. Ivanu v Skednju (ali pa pri sv. Jakobu) in v Rojanu. Imenovane pripravnice bi se gotovo z učenci napolnile in to bi bilo za nas velike pomembe. V Proseškeji pripravnici vzgojilo se je uže lepo število naših dijakov, kateri bodo sčasoma edina naša inteligenca v Trstu. Da vlada napravi v okolici vsaj še tri enake pripravnice, zato bi se morali odločno potegniti naši poslanci. Poskušalo naj bi se s šolami z vzgojivtvo inteligence zopet pridobiti cesar smo zgubili v teku jednega polustoletja osobito pa pod zadnjo vladno politiko! Stari okoličanski slovenski narodni živelj propal je za mnogo. Nekdanja krasna okoličanska posestva spremenjena so v "ital. ville!" Ni je več v okolici one vseobčne navdušenosti za narodno in avstrijsko stvar, to mora v prvej vrsti sprevideti sl. vlada! Kje so nekdanje okoličanske čitalnice in dotične veselice v okolici? Da jih viditi ni več — tega kriv je — ne "tuji meč" a "tuja politika" in sovražtvo do vsega kar je slovenskega, katera politika je dosedaj v Trstu edino bila na površju, krivo je vsemogočno delovanje trž. magistrata. Premišljuje se in tuhta, kako bi se v Trstu zopet uvedlo "patrijotično mišljenje". Stvar je pa tako lahka. Odvezmite "preveliko moč" magistratu, postrizite peroti lahonskem časopisu, priznavajte domačim Slovanom od Boga jim dane pravice — in dobri nasledki pokažejo se kmalu!

Delovanje magistrata se bode pokazalo zopet pri prih. volitvah v mestni svet kar bode lahko uvidela tudi slavna vlada. Videlo se bode skoraj gotovo, da ne more niti v okolici prodreti vseh 6 kandidatov "Edinosti", katere smelo prištevamo vladinca. Od vladine strani naj bi se posku-

PODLISTEK.

O narodnem petju.

I.

Naš narod ne pozna zabave brez petja. Starec ali mladec zakroži jo po svoje, ko mu je veselja polno srce. Kjer ni petja, tam tudi ni dobrih ljudi. Le pokvarjenemu in moralno mrtvem čutu petje ne ugaja. Kak bi moral človek biti, da bi ga mila domača pesem ne ganila, ne bi prestavila iz naravnosti v nadnaravnost, iz dolgočasne sedanosti v položaj sladkega promatranja v nek sladki čut! Z občutkom peta pesen prestavi človeka povsem na drugi svet, kjer pozabi vse skrbi in težave, kjer dobi vsak količkaj dojmljiv čut peroti vzvišene poezije. — Da ne govorim preveč abstraktno, pomislimo samo na naše prosto-narodne pesni. Kakor so preproste in enostavne, vendar je tekstu ali besedam vsaka popolnoma umerjena, da, dostikrat bolje kot marsikojna umetna, kjer gresta napev in tekst vsak svojo pot. Vzemimo v primer obče znano "Zagorski zvonovi". Ta pesem, dobro peta, mora v

duhu človeškem res postaviti s cveticami posut mrtvaški oder, na njem leži mrtva deva. Okolu nje stopajo tovarišice ter jej skazujejo zadnjo čast. Oče in mati žalostna tarnata okrog, ne vedoč kam se djati, da bi vsaj nekoliko utešila prebitko bol in tugo za hčerko — edinico. — Tam za daljno goro pa stopa nekdo ves žalosten in pobit, dobro vedoč, da zvonovi za to danes pojo tako milo, ker "nemara preljubo k pogrebu neso!" — V pesni "Zvezdi" ali "Tam za goro" mora zopet vsako čuteče srce pred seboj v duhu videti mladeniča ki kaže tja za goro, kjer ga zvezda "tako milo spomina, kaj se je tam svetilo in kaj glasilo tako milo . . ."

Uže klasični Grki so pripisovali petju čudovito moč. Odisej je moral sebe in svoje tovariše privezati na ladijo, da jih sovražne Sirene s svojim milim petjem neso zvabile v globino morja. Tovaršem je tudi ušesa zamašil. — Orfej je prèj divjo zverino ukrotil z lepim petjem.

Utrujeni in onemogli polk spravi dobra godba zopet na noge. V vojski daje vojaku pogum, da stoji liki skala neomajen nasproti sovražniku.

Petje delimo v narodno in umetno. Narodna pesen je ona, kojej je narod sam izumil napev in besede. Včasih se je to degajalo kar zajedno. Lahko pa imenujemo narodne tudi one umetne pesni, kojim je narod le komponist. Sploh se more imenovati narodna vsaka pesem, ki se je uživala v narod sam. Tako vemo, da je bil M. Vilhar pravi narodni pesnik, ker je mnogo njegovih pesni takoj našlo prostora in doma med narodnimi popevkami. Znal je narodu "naprej peti", kakor je trdil Levstik. Vsaka, po napevu, tekstu in vsebini lahka pesen, preide v duh naroda.

Vse druge pesni, ki so narodovej naravnej pevskeji zmoglosti pretežke, imenujemo u m e t n e pesni, ker si narod ne more brez pravih pevskih vaj prilastiti napeva in besed. Sploh pa mislim da med narodnimi in umetnimi pesnimi meja ni Kinežki zid. Tudi umetna pesem, rekel sem, postane s časoma narodna, samo da ni pretežka. Umetnim pesnim se torej treba učiti, narodnim pa ne, ker je vse v njih tako lahko, da je moremo peti uže po po sluhu. Za umetne

pesni treba dobrih, izvežbanih pevcev. Čeprav povsod goje petje, da ima skoro vsaka vas uže svoj pevski zbor ali vsaj kvartet in če tega ne, vsaj nekaj izvežbenih pevcev, vendar se mi zdi koristno o tem kaj več reči.

Ni še vse tako kakor bi povsod moralo biti, in uvažujoč veliko važnost petja za narodno cmiko, mislim napisati o tem par vrstic. Marsikje poreče kdo, da on ne misli tako, a pomniti je treba, da imamo vsak svojo prakso. In baš o petju, kolikor se je uže pisalo in kolikor se še bode, ne bomo kmalu še sigurni reči: tako je treba učiti petje. Saj še v drugih vedah so različni učitelji različnih misli. Naj porečejo pevski strokovnjaki kar hočejo, strokovnjak sam nam še ni porok, da biva v njem tudi dober učitelj njegove stroke. V tem, mislim, da ima besedo tudi ljudski učitelj. Pustimo pa to.

Narodno petje ljubi možki četvero-spev, redko kedaj ženski, nikdar pa ne mešani zbor. Opozoriti moram čitatelja uže naprej, da mislim in govorim raz stališče, kakeršno zavzema slovenski učitelj in or

šalo slov. živelj ojačiti, Slovanom naj bi se od vladine strani priznalo kar jim zakon jamči. Mogoče, da se pod prih. našim namestnikom razmere zboljšajo — mogoče da se najde še kdo, kateri bo znal tržaškemu magistratu „stopati na prste!“ —

IV. velika skupščina

„družbe sv. Cirila in Metoda“.

V četrtek 8. t. m. vršila se je na Bledu IV. velika skupščina „družbe sv. Cirila in Metoda“. Okoli 9. ure zjutraj drdralo je od železnične postaje doli proti jezeru blizu 20 voz z vnanjimi zastopniki, a mnogo gospode je moralo iti peš, ker ni bilo dovolj vozov. Lepo število zastopnikov dospelo je pa uže dan pred na Bled, tako da je bilo povsem soditi, da bo pri glavnej skupščini mnogo udeležencev. — Vreme je bilo nekako tiho, oblačno, mislilo se je celo, da bo deževalo, a nebo se je potem razvedrilo in imeli smo krasno vreme. Ob 10. uri zjutraj bila je v cerkvi na otoku sv. maša, pri kateri so peli ljubljanski pevci. Petje je bilo res izborno; bila je to peta slovenska maša kakeršne se ne sliši vsak dan. Mislil sem si, da bodo nekateri navzočni gospodje pač izprevideli, da ni umestno se trgati le za latinsko cerkveno petje! Po končanej sv. maši zbrali smo se v dvorani gostilne „Pri Petranu“ h glavnemu zborovanju. Preč. g. predsednik Tomo Zupan, odprl je zborovanje z lepim in primernim govorom. Na to je sledilo poročilo tajnikovo. Iz tega je vsakdo izprevidel, da je družba dosedaj dobro napredovala. Poročilo je bilo res izvrstno sestavljeno in vzprejelo se je z vseobčnim odobravanjem Boljšega tajnika ne moglo bi si pač pridobiti glavno vodstvo kakor je čast. g. Žlogar, kateri neutrudljivo deluje v prid družbe in domovine! Blagajnik gosp. dr. Vošnjak poročal je na to o društvenem premoženju. Poročilo se je vzprejelo z odobravanjem. Oglasilo se je tudi mnogo govornikov, ter stavilo različne predloge. Omeniti moram posebno predlog g. župnika Berce-ta, naj bi postala vsaka slovenska župnija pokroviteljica „Družbe sv. Cirila in Metoda“. V skupnih slovenskih deželah je do 600 župnij, katere štejejo več duš nego ona g. župnika; ako bi postala vsaka teh župnij pokroviteljica, dobila bi družba

ganist na deželi. Da sem trdil: narodno petje ne pozna mešanega zbora, napotilo me je to-le: 1. ker narod nema pesni za mešani zbor, 2. v mešanem zboru petje mu mnogo ne prija in 3. ker mešani zbor za posvetno petje na deželi ne more biti. Trditve oprem takoj.

Za petje uneta je le mladina: fantje, dokler so samci in dekleta, dokler so ne- oženjena. Tu in tam je vmes tudi kak mož, ali le izjema, ker iz naravnega veselja do petja težko da poje. Mora imeti uže kake druge nagibe: star pevski „renomé“, dobiček, slavo itd.

Petje je mogoče podučevati le zvečer ker sicer ljudje nemajo časa. Pri učenju ure hitro tekó, konča pevska vaja uže v pozni, pozni uri. Zdej pa naj gredo fantje in dekleta od mešanega zbora skupno po noči domov. . . hm! Res, da bi moralo baš tako biti. Tudi „kaj treba vedet“ je ljudem, kar skrito tihim je nočem*. Ne umem, kako da so v tej točki zagazili v protislovje baš oni gospodje, ki najbolj priporočajo, da se „treba varovati priložnosti v greh“. Baš oni gospodje, pravim, priporočajo cecilijansko petje.

Mešani zbor res veličastno doni, osobito če je mnogobrojen, tudi cecilijanske pesni so polne harmonije in nabožnega duha, ali pri vseh teh prednostih in vabljivostih marsikoga ne morejo spremeniti

ogromno svoto 60.000 gld.! Gosp. župnik Berce je uže začel svoje delovanje in koncem leta pošlje znesek od 100 gl. v Ljubljano. Predlog je bil vzprejet z navdušenjem. Omeniti mi je posebno tudi, da so vsi govorniki več ali manj omenjali zadnji narodni razpor na Kranjskem. Kakor veleč. g. predsednik, tako se je tudi g. tajnik izrazil, da se ni družba mešala v one zadeve, da je ona ostala na svojem stališču, verna svojemu programu: Narodno šolstvo na katoliškej podlagi!

Po končanem zborovanju je bil na vrtu imenovane gostilne „banket“, katerega se je udeležilo res veliko število gospode. Pri zborovanju je bilo do 100 samih zastopnikov, bilo je pa tudi še mnogo druge gospode, katera se je vdeležila banketa skupno z zastopniki. Največ zastopnikov, je bilo iz Kranjske in Štajerske; iz Gorice bila sta dva gospoda. Tudi Koroška je bila lepo zastopana, omeniti mi je posebno veleč. g. Einspieler-ja deželnega poslanca in vodjo koroških Slovencev. Iz Trsta bilo je 8 zastopnikov. Kot zastopniki so bili: g. prof. Mandić za trž. možko, g. ene Nadlišek in Michelli za žensko podružnico. G. prof. Mandić zastopal je tudi Svetoivansko podružnico. Podružnico na Greti je zastopal g. Drag. Martelanc. Razen imenovanih bil je navzočen naš držav. poslanec g. I. Naber goj in še 3 drugi gospodje iz Trsta.

Omeniti mi je, da je bilo zastopano pri zborovanju najbolj veleč. duhovstvo dokaz je to pač, da se smemo vedno zanašati na narodno naše svečeništvo. Pri zborovanju so bili navzočni tudi 4 državni poslanci gg. Vošnjak, Naber goj in Šuklje ter poljski poslanec Bobr z y n s k i. — Pri banketu je svirala zdravniška godba blejska in razveseljevala nas skoro izključljivo slov. komadi. Vmes so peli pa ljubljanski in nekateri drugi pevci. Prvomestnik veleč. g. Tomo Zupan omenil je o zvestobi Slovencev do cesarske hiše, napil je celej presv. cesarskej družini ter povabil navzočne, da zakličejo trikratni „živio“; zatem zapeli vsi navzočni stoječ cesarsko pesen. Za g. predsednikom govorilo je še več gospodov, kateri so ponajveč govorilo o strankarstvu na Kranjskem. G. Vošnjak napil je državnim poslancem. Govoril je o vzajemnem delovanju slovanskih državnih poslancev, ter priporočal g. Bobr z y n s k e m u naj to idejo mej svojimi poljskimi kolegi širi. Omeniti je, da nam Poljaki lahko mnogo pomorejo v držav. zboru, da smo ž njih pomočjo uže marsikaj pridobili, Poljski

v cecilijanca. Da se o večjih praznikih daje prednost latinščini, to pa ni prednost cecilijanskega petja, to ni v duhu narodnem, ni v duhu ljudstva slovenskega. Sami sebe s tem kompromitujemo. Več bi se še dalo o tem pisati, a ni naš namen za sedaj. —

Mešani zbor torej ni v duhu naroda, ni v duhu narodnih pesni. Za narodno petje, za slovensko petje je edino prikladen možki zbor, oziroma četverspev. Z dobro organizovanim možkim zborom ustanovi se v vsi tudi splošno veselje do petja, in če je zbor obstojal le štiri ali pet let, da se ga je ljudstvo privadilo in da so se pevci priučili nekaterim komadom ne razdere se po naravni poti več z lepa. Slovence ima veselje do petja in čim bolje je petje tem bolj ga veseli. Z izvežbanim pevskim zborom, budi in več se tudi veselje do petja. Vsakdo si šteje nekako v sramoto, če ni pevec.

In odkrito povem, da še nikdar nesem tako lahko in tako uspešno opominal in budil ljudstva za sveto narodno stvar kakor baš pri pevskih vajah. Imajoč pred seboj samo čvrst rod, krepke in žuljave, a poštene slovenske roke, čista in blagoljubna slovenska grla, kdo ne bi vzbujal, opominal, razlagal, poučeval? Kdo ne bi z go-rečimi besedami pospremil: „Narod čuva majka slava, gorostasnog velikana“, kdo

državni poslanec g. Bobr z y n s k i zahvalil se je nato ter zagotovil, da se bodo poljski poslanci vedno spominjali bratskega slovenskega naroda. Govoril je tudi naš držav. poslanec g. Naber goj ter se zahvaljeval predgovornikom na laskavih besedah o tržaških zastopnikih.

Omeniti mi je še, da je bil banket izvrstno aranžiran in postrežba taka, da si boljše želeži ne moreš. Vredno je toraj, da se g. Petranovo gostilno pohvali in priporoči.

Po končanem banketu vozili so se nekateri gospodje po jezeru, drugi pa šli v grad, da si razgledajo krasno blejsko okolico. — Razšli smo se potem spominjajoč se besed velikana Preširna, ki je pel da: „Dežela Kranjska nima lepšga kraja, ko je z okolico ta, podoba raja.“ „X“.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Potovanje našega cesarja v Berlin porabili so naši zagrizeni Nemci v svoje strankarske namene. Manjši listi velikonemške stranke pisali so, da bo ta pot velike važnosti za notranji razvoj naše države, ker bodo v Berlinu zopet jasno povdarjali željo imeti v Avstriji nemško sosedo! Notranja politika se bo premenila v nemškem smislu in kmalo mora napočiti zora „nemškega dneva“. To nam pač jasno kaže, kam bi radi ti gospodje spravili našo državo. Nemci bi radi videli, da bi se Nemčija upletala v naše notranje zadeve ter nam ukazovala, kako moramo upravljati svojo državo in kako — tlačiti Slovane. No gospoda sedaj se pač motite, prešli so časi vaše neomenjene oblasti, ne damo se vam več pod noge, tudi mi smo Avstrijci tudi mi hočemo svoje pravice.

Naš cesar je bil v Berlinu presrečno sprejet. Dvor, plemstvo in meščanstvo je tekmovalo mej sabo, da čim simpatičnejše pozdravi našega vladarja ter mu skaže večjo ljubezen. Tudi novine so vse uže davno pred dohodom donašale jako simpatične članke o našem cesarju ter so pretresale ta sestanek s političnega stališča. Nemčija dobro ve, da bi bila osamljena, ako bi ne imela v Avstriji vrle in zanesljive zaveznice, zato si na vso moč prizadeva čim tesneje stisniti Avstrijo k sebi. V spremstvu našega cesarja so bili nadvoj. Franc Habsburg-Este vnanji minister Kal-

ne bi z orjaško samosvestjo tolmačil, kdo je ta „gorostasni velikan“? — In o taki priliki sejano seme mora obrodit dober sad. Tako dejanje mora nas s časom voditi k skupnosti, vzajemnosti — k Slovanstvu. Še vedno so in so bili narodnega probujenja prvi glasovi le pevski glasovi.

II.

Počasi se daleč pride po malem pa veliko nauči. Tako je tudi s petjem. Ni treba gledati na to, da bi primeroma v kratkem času navadili pevce poznovati sekirice, (izraz „note“ je občen, torej bi bil bolji) tempo, oddihljaje ali pauze, vrednost not, intervale pogajati itd. Po malem, a tem sigurnije. Seveda sama teorija začne v še tako lepi obliki presedati celo najbolj navdušenim pevcem kmalu. Zato je pa v tem času vadimo lahkejših narodnih pesnic, kakoršne neso znane v tistem kraju. S tem da se vadijo peti po osluhu, gladijo se jim glasovi, bistri posluš in — kratkočasijo se. Sicer je pa vsa podlaga not v tem, da poznajo note, poznajo in pogajajo intervale in pa vrednost not. Drugo se jemlje o prilikah.

Zabil sem bil preje povedati ali za pravo vredno se mi ni zdelo omenjati, kdo naj poučuje petje? To je umevno uže samo ob sebi. Rekel sem uže poprej, da kar pišem, pišem strogo s stallšča na deželi. Kdo je tukaj toliko več glasbi in

noky in mnogo drugih dostojanstvenikov. Največ pozornosti v političnem svetu je vzbudilo to, da je našega cesarja spremljal tudi načelnik generalnega štaba Beck. Angleški listi poročajo, da bo sklenjena brzokone kaka pogodba mej Nemčijo in Avstrijo o vzajemnem postopanju obeh vojsk v slučaju vojne. Vojaška parada se je vrlo sponesla. Naš cesar je sam vodil polk, kateremu je načelnik. Vladarja sta se udeležila tudi velikih vojaških vaj. Pri dvornem obedu na čast visokemu gostu napil je nemški cesar svojemu zavezniku. Rekel je, da se je Njegovo Veličanstvo lahko prepričalo o resničnosti prijateljstva od strani nemškega naroda že o prihodu. O zvezi rekel je Viljem: Moj narod, kakor tudi moja vojska, čvrsto in verno stojita za našo zvezo, in vojska si je v svesti, da je pozvana, da združena s hrabro avstro-ogersko vojsko zajamči mir našim zemljam, a če božja previdnost sklene, da se v eni vrsti bojuje. Nato napije cesarju Franu Josipu in celi avstrijski hiši. Naš cesar se je na tej napitnici zahvalil ter napil na zdravje svojega prijatelja in zaveznika in na nerazdružljivo bratstvo in pajdaštvo (kameradschaft) obeh vojsk ter tako povečajo in učvrste jamstvo za mir v srečo zveznih držav in vse Evrope. Konečno napije na zdravje celej pruskej vladarskej hiši. Naš cesar je podelil raznim nemškim dostojanstvenikom odlikovanja in rede, nemški cosar pa našim. Iz Berlina odpotuje naš cesar naravnost v Isl, spremstvo pa na Dunaj.

12. t. m. preteklo je deset let, kar je grof Taffe nastopil vlado. Vsi listi bavijo se s tem dogodkom ter z različnih stališč presojuje Taaffejo delovanje v preteklih desetih letih. Očita se mu, z nemške strani, da so pod njegovo vlado Slovani stopili na dan in da oni odločujejo v notranjih stvarih. Res je, da so si Čehi marsikaj priborili v zadnjih desetih letih, mi Slovenci in še posebno mi Primorci pa z mirno vestjo trdimo, da nismo prav nič očutili te Taaffejeve spravljivosti; nas je Pretis prav tako pritiskal ob steno, kakor se je naučil v ustavoverskem taboru. Če smo si kaj priborili je to naša zasluga in pridobili bi si to, naj bi bil uže kedorkoli hoče ministerski predsednik. Zato se nam jako čudno zdi, da oficijozni listi tako brezobrazno pišejo o Taaffejevem jubileju, kakor kaže nastopni odlomek iz „Fremdenblatt-a“. Najprej pravi list, da je stalnost vlade Taaffejeva zasluga. Pod njegovo vlado so bile urejene finance tako, da

Dalje v prilogi.

četudi je, kdo bi se toliko mučil z ne-hvaležnim poučevanjem, kdo bi imel toliko potrpljenja. Teško da je vsak rodoljub toli požrtvovalen.

In vender to je bil, je in bo učitelj slovenski. Narodni učitelj vsak bodi pevovodja na deželi, bodi general s posebnim vojnim oddelkom: sekiricami Uprav narodnih učiteljev zasluga je, da se na deželi goji in povzdiga petje, slovenskega naroda verni glasnik. Ne mislimo tukaj ne Kranjske, ne Primorske, ne Štajerske in Koroške, naš narod, rekel sem, ljubi petje. Petja moč je pa vabljiva, blažilna, poučevalna, navduševalna. In kako plačilo ima učitelj za to? Dobrodejno zavest, da je storil svojo dolžnost, „kar more“ in ne samo „kar veleva mu stan“. Dostikrat ga nočejo poplačati s tem, da ga prezirajo v nekih krogih, ali pa tudi z nehvaležnostjo. Čestokrat se dogaja, da ga tudi preganjajo zaradi tega. Ker bodo v očeh naših nasprotnikov kmalu vsi rodoljubi panslavisti, če le ljubijo in se potezajo za svoj rod, tako barvajo po nekodi tudi slovensko učiteljstvo z najbolj kričečo narodnostno barvo. To pa nič ne dē; pravi značaj ostane neupogljiv.

Petje je uže samo na sebi tako hvaležno polje, da skoraj samo nekoliko plačuje trud — in narod, nepokvarjeni narod je tudi hvaležen. Omeniti nam je še svrhe

mora biti vsakdo ž njimi zadovoljen, skrb-
ljeno je bilo za obrambo države, ter se
vstreglo vsem vojaškim zahtevam. Taaffe
si je vstvaril v državnem zboru stalno in
zanesljivo večino. Nadalje poudarja „Frd.
Bl.“ napredek glede železnic, obrtnije, itd.
Tu pravi doslovno: „kolikokrat sta se srečala
ministerstvo in liberalna opozicija na polji
domovinske ljubezni, ter vzajemno delale
v prid države“. Tu poje oficijozni list na-
vdušene slavospeve nemške opoziciji, ka-
tera je nekoliko krat spolnila „patri-
jotično svojo dolžnost ter vlado podpirala
za državo važnih vprašanjih“. O Slovanih
pa, ki so vlado vedno in zvesto podpirali,
ki so baš ona stalna in zanesljiva večina,
o kateri govori malo višje, o teh sodi
drugače, rekoč da načelo, da bi narodi
svojevolljno morali se podrediti in sprijaz-
niti mej sabo, ni imelo do sedajše vidnih
vspenov. (In zakaj ne?) „Slovani se
temu načelu ne bližajo. Morda
spravi še le močna roka trde
elemente v tek. V državi so stranke
ki za podporo v parlamentu vedno
burnejše zahtevajo plačilo in
terjajo, naj se uvažajo taka na-
čela, katerih nad strankami sto-
ječa vlada ne more dovoliti“. Tu
imate Čehi in Slovenci za našo stalno in
zanesljivo podporo. Vsi ste vedno zvesti in
patrijotični, žrtvovali ste vedno narodne
koristi v blagor države, zato vas oficijozni
bičajo. Nemci so samo v časih spolnje-
vali patrijotično dolžnost, zato jim isti
oficijozus ves ganen in navdušen pada do
nog, ter se jim goreče zahvaljuje na tej
„požrtvovalnosti“; kar se pa opazke tiče,
da neke stranke zahtevajo „plačila“ za
usluge skazane vladi, bodi oficijozu po-
vedano, da mi nismo sluge in ne
iščemo plačila, mi zahtevamo
samo v ustavi zajamčene nam
pravice, mirovali ne bodemo, da si je
priborimo bodi si uže od strankarske vlade
ali pa od vlade „nad strankami“.

Vnanje dežele.

O poroki velikega kneza Petra Ni-
kola jevića s kneginjo Milico, piše
„Grazdanin“ jako navdušeno ter pravi, da
je ta dogodek velikega pomena. Sedaj je
v prvič, da si jemlje potomec slavne vla-
darske hiše Romanovljeve družico iz slo-
vanske vladarske rodbine. Stoletja so Ro-
manovi blodili po zapadno-evropski puščavi
ter si iskali družic. Sedaj stopa tudi orien-
talno vprašanje na drugo pot. Dočim se
Rusiji sovražna romansko-germanska Ev-

narodnemu petju. Ta bi bila: narod izo-
braziti v pevanju umetnih pesni ter ga
učiniti sposobnim, da pevec barem lahkejši
poje umetne pesni s pomočjo učiteljevo
takoj po notah. Glavni pomoček v dosego
tega pa je le veselje in navdušenost do
petja. Ta navdušenost uže biva v narodu,
in vsak mladenič, če ima le dober pevski
organ, dal bode duška veselju do petja s
tem, da se bode v petju izraževal, če
ima le časa in prilike. Mladeniče vzbuditi
ter navdušiti za petje, to ni težavna stvar.
Težje je včasih pozneje vzdrževati rod in
miriti razpore, ker vsak izvežban pevec
— ali samo če misli da je — računni ne-
kaj tudi na svoj glas, na svojo čast in
znanje. To je v časih povod razpore. Do-
godi se tudi, da kak veleučeni (?) pevec
hoče po par letih več vedeti nego pevo-
vodja sam. Žalostno, a resnično. Blizu
mojega rojstvenega kraja je župnija, kjer
obstoja uže več let močan mešan zbor.
Pevci so razmeroma res veščiji toga, kar
znajo. Slišal sem peti moški kvartet onega
mešanega zbora brez pevovodje in nek
pevec se je izrazil bahato: „Ko bi bil
gosp. pevovodja tukaj, on bi nam še kaj
pokvaril“. Evo črne nevhvalečnosti! Pevo-
vodja je organist in cerkveni pevec uže
nad trideset let, ta dečko pa, ki je še le
pred par leti spoznal, kaj pomenjajo pike
na „lajtercih“, hoče več vedeti. Neme-

ropa izvzemši Francijo, veže in zbira, pa-
metno je, da se tudi slovanska Evropa, v
katerej igra Srbija znamenito ulogo, te-
sneje oklepa zaščitnice Rusije. Kneginja
Milica ni samo Srbkinja, ona je tudi pra-
voslavna, na Ruskem vzgojena, zato se
vsa Rusija veseli ter pozdravlja to zvezo,
kot začetek nove lepše dobe. Rusiji in
Slovanom sovražni listi so vsled te zveze
neizmerno razjarjeni, a na njih še veče
jezo, raznesla se je vest, da se je druga
hčerka kneza Nikice, zaročila z ruskim
knezom Leuchtenbergom.

Bolgarski listi so začeli razpra-
vljati vprašanje, o proglašenju neodvisne
Bolgarije. „Sloboda“ pravi, da Bolgarsko
ne dobiva od nikoder pomoči in da je tudi
ne potrebuje, naj se proglasi torej samo-
stalno. Turčija bode naposled, po menenju
„Slobode“ morala priznati kneza neodvis-
nim in zakonitim vladarjem.

Dogodki na Kreti vzbujajo še vedno
pozornost vse Evrope. Na noto grške vlade,
ki prosi naj evropske države uplivajo na
Turčijo, da uravna z lepa razmere na
Kreti tako, da ne bodo kristijani imeli po-
voda puntati se, odgovorila je Visoka
Porta s tem, da je poslala novega pašo
na otok, ter mu naložila, da uduši upor.
Obvestila je pa vse države, o korakih ka-
tere hoče storiti, da ukroti upornike.

V Italiji je umrl Cairoli, mož,
ki je sam mnogo pripomogel k zjedini-
nju Italije. Bil je velik rodoljub in hud
nasprotnik Avstrije proti kateri se je bo-
ril v vseh vojskah, od 1848. l. naprej.
Narod in kralj so cenili njegove zasluge
za osvobojo in zedinjenje domovine. Bil je
dvakrat minister, a kot državnik ni imel
sreče. Za njegovega ministrovanja se je
irredenta zelo razvila, a kar je najbolj
potemnilo njegovo državniško slavo, to je
izguba Tunisa, kateri je Francija zasedla.
Pogreb je bil sijajen. Kralj je bil zastop-
pan po članu kraljeve rodbine, vsi mi-
nistri in visoki dostojanstveniki in silna
množica naroda skazala je hrabremu bo-
rilecu za neodvisnost in celokupnost Italije
posljedno čast.

DOPISI.

V Trstu 12. avgusta 1889. Draga
„Edinost“! Blagovoli dovoliti prostorček
tudi mojim vrticam. Mnogokrat sem bil
uže v gostilni „Požun“ ali nikdar se ni
še kaj takega dogodilo kakor danes in
sicer: kakor vsak dan bilo nas je tudi
danes mnogo v omenjeni gostilni zbranih

bi rekel, da mora biti „ein extremer Geist“
jaz pa ne najdem primernejšega izraza,
nego da mora biti res „hud talent“. To
pa nas ne sme motiti. Ljuljike je povsod
mej pšenico. Tudi piscu teh vrtic se je
uže dogodilo, da se je proti njemu —
seveda ne vpričo — bahal fant ki niti
čitati ne zna dobro: „Jaz bi je hotel na-
učiti, da bi imel kakih deset fantov! To
bi peli!“ Proti takemu duševnemu revežu
pač ni vredno, da bi se človek obnašal,
„leo non capit muscas“.

Največja vspodbuja je pa to, da do-
kažemo, kaj morejo združene moči. Učitelj
i me v petji vidne uspehe. Ako
tega ni, vse je zaman. Četudi majhni,
vidni vspehi uplivajo bolj blagodejno na
narod kot sto navdušujočih in vspodbu-
jalnih govorov. Vidni vspehi premagajo
vse predsodke. Ko pa nehajo v narodu
predsodki do kake reči in negotovost,
tedaj se je uže vrasla v narod sam, ter je
uže narodna. Potem takem se bo glasila
mila slovanska pesem čez hrib in dol
mladci in starci spominjali se bodo bla-
žilnih akordov na polju, v gozdu in doma.
Žene in dekleta skušale bodo moške po-
snemati. Peto bo vse. In kjer se prikaže
pevski zbor, koji bodi dobro organizovano
društvo — tam bo hotel biti vsakdo prvi,
vsakdo najbližji. Tu je potem zopet pri-
lika z druge strani uplivati na narod,

razgovarjajoč se o vsakovrstnih stvareh; —
nanekrat nas nekaj iznenadi. Prišel je
namreč postrešček št. 42 s velikim bre-
menom tiskanega papirja. — Vsakdo se
je prašal kakšne tiskovine so to in v ve-
liko svoje začudenje videli smo, da je
nosil kacic 200 komadov one preblazne
rjuhe, takozvanega „L'Indipendente“, za
katerim skriva tukajšnja irredenta svoje
hudičeve naklepe, ter tolaži svoje neodre-
šence s sladkim upanjem, da jih družba
rudečosrajčarjev odreši izpod avstrijskega
jarma ter jih priklopi k obljubljeni de-
želi v kojoj bodo romali kakor Izraelci
preko rudečega morja. Godilo se jim bode
pa menda uprav na robe kajti, ne da bi
šli preko Rudečega morja, sli bodo preko
Jadranskega.

Postrešček prišel je tudi k meni, od-
kril se mi rekoč: „buon giorno, la com-
pri un foglio itd., in tolmačil nam je v
blaženem jeziku „del dolce si“ koliko na-
ročnikov ima „Indipendente“ in kako je
razširjen po vsej Avstriji. Ali Bog varuj,
da bi to bilo res, ker laška irredenta je
raztrešena le po Istri in Dalmaciji drugod
vali pa irredenta druge baže svoja kuka-
vičja jajca, odajal je „Indipendente“ po
eden, dva ali tri noviče, za požirek piva,
in neki gospod dobil je za vrček piva celo
30 komadov tega lahonskega lista ki
se prodaje v tobakarnah po 6 kr. Opom-
nil je pa ta: — saj čital ga tako ne
bodem, za slanino vanj zavijati bode uže
dober. Iz tega je očividno, draga „E-
dinost“, kako so ti rudečosrajčarji podpi-
rani od zgoraj da jim je mogoče te velike
rjuhe dajati zastonj, ker imajo jih preveč;
In takó trosé ti svojo ljuljiko mej naše pri-
prosto ljudstvo. Mislim pa ter upam, da
je naše priprosto ljudstvo preveč zavedno,
da bi se dalo preslepiti tem kramarjem
„L'Indipendenti-ja“ ki oddajajo svoje
čeneče polu zastonj, da jih le razprodajo
ter širijo mej ljudstvom protiavstrijsko
menenje in čute.

Bolje bi bilo, ko bi mestni magistrat
denar, kojega daje v podporo temu listu
razdelil med tržaške siromake ne pa pod-
piral ter vzgojeval z našim krvavo za-
služenim denarjem to irredentarsko kačo, ki
odpira svoje žrelo da uniči Avstrijo. Ali
zaman je bob metati v steno. Mestni ma-
gistrat je s temi kalilec javnega miru spo-
razumljen in jih v njih hudobnih činih ra-
dovoljno podpira.

Opomnim tedaj tržaške rojake, koji
so res rojaki ter stražarji slovanske Adrije,
da se ne dajo premotiti od tega malo-
vrednega lista, ampak, ako jim ga zopet

vspodbujati ga, učiti, tolmačiti neumljivo
točke, razdevat predsojke in napačne za-
ključke. Iz tega središča sijaj omiko in
izobraženost, iz tega središča sijaj solnce
čistega Slovanstva po vsej bližnji in dalj-
nji okolici. V drugi občini bodi zopet tako
središče, tako narodno ognjišče, čuvalnica
narodnih interesov, in ne bode se nam
bati volkov mej varno čedo; če ga ne
ulove tukaj, tedaj ga tam, če jih je pa
več, torej skupno na delo, na vruga.

Revnejše naše ljudstvo naj se navdu-
šuje vsaj po krasnih naših pesmih, ker
se po časnikih ne more, za to ker so pre-
dragi in jih brez tolmačenja ne ume. Čas-
niki so pa glasila raznih strank, v pesnih
strankarstvu ni mesta. Ljudstvo se torej
v pesnih navduši za vse blago, vzvišeno
in sveto, za skupno Slovenijo, za obče
Slovanstvo brez ozira na razne stranke.
Vsakdo, ki se hoče dandanes nazivati Slo-
vanom, mora delati po vzoru nekotnih, pre-
rano nam umrlih mož, (Erjavec, B. Raič)
„da povsod zida in nikoder ne podira“. Torej
na takej splošni in edino vspešni
podlagi, napredlagi narodnih in umetnih
pesni izobražuj se ljudstvo naše. Po tej
poti spoznavaj, da je Slovenec člen sto-
milijonega naroda slovanskega, pred čegar
mnogobrojnostjo trepeče Evropa . . .

— št.

kak postrešček ali koji drugi sili in da-
ruje, porabijo naj ga za zavijanje slanine,
kakor je storil omenjeni gospod! kojega
Bog obvaruj!

Iz tržaške okolice 7. avg. (Mixed
pickle s.) Pasji dnevi so nastali, gosp.
urednik, od kar vročina tako pritiska in
odkar — vam ne pišem. Pa vsaj tudi
ni bogve kaj novega pri nas; saj smo,
rekel bi, soseda, vi v mestu jaz pa na
kmetih, morda še uro ne oddaljena eden
od drugega. Lahko bi si omislila en „Sprach-
rohr“ namreč cev, skozi katero bi se po-
govarjala, jaz sedeč v kakej senci v oko-
lici, vi pa za uredniško mizo.

Tako blizu smo jeden drugemu in ven-
der so moji soobčani z vami mestjani tako
malo seznanjeni. Mnogo jih je — mojih
ožjih sorojakov v okolici, — ki niti ne
vedo, da imajo v bližnjem mestu svoje
brate. Govorim namreč o Slovencih. Tu
nazivamo vsacega mestijana Laha bodisi
celo Nemeč ali Hrvat, da le nosi gospo-
sko suknjo. K večjemu, da moji prostejši
sorojaki poznavajo Grka ali Turka z na-
rodno čepico. Ako jim govoriš — vzlasti
nekaterim „mlajšim“ — o tržaških Sloven-
cih — lahko se ti prigodi, da te počasté
s „ščavom“ ali morda še hujše!

Difficile est satiram non
scribere; človeku se kar v glavi meša,
ko vidi tu pri nas tako malo zavednosti
in . . . omike. Saj pač zadnje ni umestno
pripisovati ljudem, ki grde svoje brate s
sužnjem. Slavnico ti uvidijo v očesu
svojega bližnjega a v lastnem bruna ne.

Jaz sem tudi „mestjan“ — vsaj v
mestu sem se porodil, pri tem pa nisem
še Lah in še manj „ščavo“. Ako bi me
pravi Italijan s takim naslovom počastil,
pokazal bi mu slovenske zobe in morda
tudi pesti; če me pa moj bratec po rodu
tako nazivlje, srda mi peni srce, ali ne
na mojega sorojaka ampak nad njegovo
nezavednostjo in neumnostjo. Sam dobro
vem, da to ni moka iz njegove vreče niti
cvetlica iz slovenskega vrta ampak strupen
sad, ki so ga zanesli v neizkušena srca
slovenskih okoličanov najhujši sovražniki
slovanstva v obče — tržaški Lahoni.

* * *

Ne mojte mi za zlo vzeti, gospod
urednik, da se pri teh mislih toliko mu-
dim. Krivda ni moja ampak uprav dveh
mojih ožjih sorojakov, tržaških okoličanov.
Minolo nedeljo nahajala sva se s prijat-
teljem v neke okoličanskej krčmi ter pri-
sedla k nekej mizi pri kateri je uže se-
delo pet okoličanskih mladeničev.

— Tu bodeva vsaj pri svojcih, si mi-
slim in prisedši k mizi pozdravim po sta-
rej narodni šegi: „Dober večer!“ pri-
zdignivši mojo pokrivalo.

— „Bona šera, šinjori!“ — odvrneta
mi dva, drugi pa modro molče.

— Pač menda nesva zašla mej Lahe!
— dregnem ob mojega prijatelja — da so
nama laški odzvali. —

— „Koša kredè, ke noi šemo anka
ščiavi kome vu ke tenji kon kvei čuferji
de Terješte — zadere se jeden imenova-
nih mladičev na me kakor zgaga; skoraj
sem se ga zbal ali grčo sem čutil še v
rokah — noi volem ošer taljani; kvešti
ne da de manjar, lori ne da de lavor, noi
dovemo gvardar de gvananjarsi il pan e no
tenjir kon kvei ščavi de Pliskovca, ke i že
šoli povari e šenca un boro!

— I nu, prijatelj, nemojte vendar
toliko „košati in ščavati“, da nas Bog ne
kaznuje. Sin božji sam nas je učil ljubiti
svojega bližnjega bodisi katerekoli na-
rodnosti!

— Ej koša „narod“, on Slovenski
gave šempre kvešta parola šula lingua ma
še uno ve paga un litro de vin, kambie
šubito ideja.

— Žalibog, prijatelj, da je znami tako.
Jaz sem tudi vaš sorojak ali sram me je,
da moram imenovati brate take nezaved-
neže in slepce. „Ščavo“ me nazivate a ne
pomislite pri tem na svojo globoko robstvo,

v katero ste tako neumno padli. Lahko bi si bili marisikako pravico pridobili, ali za pravice ni vam mari: rajši služujete! Neznačajnej je mož, ki samega sebe ne spoštuje ter meni, da je vse boljše kar je tuje. Enaki ste vi. Pili ste jedenkrat vodo pri mestnem vodometu in pošepnuli vam je sovražnik par laških besedi na uho — sedaj se pa z njimi šopirite s tem pa pokazujete, da ste robovi „ščavi“ sovražnih Lahov! Rečem vam: — rajši govorim svoj jezik in s tem priznavam, da sem Slovenec nego, da govorim laški ter s tem prepričam, da se devam drugim pod nogo! — Kako službo pa imate, prijatelj, v mestu ker toliko in tako ponosno pravite, da morate držati z Lahji ako hočete se preživljati?

— Po rokah me poznate, delam na „šaližu“! — odvrne mi slovenski.

— No, saj vendar niste še celoma zabili svojega jezika, veseli me čuti iz vaših ust slovensko besedo. Mestni tlak torej obdelujete s „špico“ in batom v roki pekoč se na solnce in trepetajoč v najhujšem mrazu. Žalostna vam je res osoda ali — tudi delalec je najpoštenjši mož! In za to boro „službo“ ste magistratu toliko zahvalni ter mu izdajete celo svoj narod in jezik! Čudno; menil sem, da se vam v mestu vse kar odkriva ter vas pozdravlja za to, ker ste zatajili svoj rod! ter da uživete bogve kako mastno službo. Škoda, da se toliko ogrevate za to nehvaležno nagrado! Jaz nemam sicer mastne službe vendar pa nesem siljen zatajiti radi nje mojega rodu. Ali, saj sem vedel: Lahonček oglođa sam, ako je kaj mesa, kost pa rad prepušča okoličanom. Dragi moji, izgledate sicer modri in prekanjeni ali za norce vas imajo gospodje na magistratu in sploh vsi oni, ki diše po „Cikoriji“. Malo vredneži ljubijo temoto; enako ti ljubijo tudi mestni Lahoni vas okoličane dokler ste še tako — — neumni — oprostite, ako vam tako rečem. Nudijo vam kamen in vi jim dajete pogačo. Sicer pa na svidenje drugi krat!

— Lahko noč — ozdravijo mi vsih petero slovenski.

S prijateljem odrineva proti mestu, a povrnila sva se še večkrat v okolico in meni se je toliko priljubila, da sem odločil letošnje počitnice sprovesti v tej ožji domovini moji. Prihodnjič vam pišem morda še kaj drugega . . . saj vem, da je sedaj suša na uredniški mizi, kajti politikarji vsi „počivajo“. Menda ne bodete osorni na me, g. urednik, ako vporabim to priliko ter vam o čem čenčam, zmirom pa — cum grano salis.

„Errans“.

Iz Gorice dne 3. t. m. 1888. [Izv. dop.] Kakor razmere sedaj kaže v Gorici mej Lahji in Slovenci, niti misliti ni, da bi se poslednji uspeli saj do nekatere veljave, drugače, nego z umno uporabo trgovine in obrti. Saj je duh časa uže tak da le cvenk v sedanjem veku kaj velja. Prebrisani vojskovodja poslužuje se vsakeršnih sredstev, da le zmore sovražnika. To je tudi „Edinost“ povdarjala, govoreč o tem, naj bi se v Gorici osnovalo „akcijsko konsumno društvo“. Modre besede v veter, premalo je sloge in požrtvovalnosti v nas na Goriškem. Toda, kar ni, morda bode in upajmo, da se zedinimo in da bomo, izprevidevši nevarni položaj, konečno delovali na jeden smoter; smoter, kateri nas more kakor zvezda nad morjem, rešiti zaničevanja in suženstva. Lahji (!) imajo kot vspeh svojega složnega postopanja in požrtvovanja malone vse na polji razumnosti in gmotnosti v rokah tukaj: Nižje šole vse, rabo jezika v svojih in celó c. kr. uradih. Za šole dvigajo se uže palače. Njihovo je trgovinstvo in obrt. Mi nemamo skoro ničesa, saj v poslednjem obziru ne; kajti nam brani po eni strani tujstvo po drugi pa naš nerazum napredek, zato životarijo trgovci Slovenci n. pr. g. Likar; zato us-

pevajo tujei in tuji obrtniški zavodi, katere celo naše glasilo hvali, kakor na pr. „hilarijanska tiskarna“, katera se ni dosihmal o svedočila, da ima le količkaj slovenskega duha, razven da „Sočo“ tiska se ve da za novee. Nje italijanski staveci neso nam Slovencem nikdar bili prijazni, baš nasprotno rogali so se nam če so mogli. Kako so nadalje „hilarijanska tiskarna“ briga za čisto slovenskih knjig. razvidi se lahko tudi iz „Ustanovila za bolniško blagajnico v Ajdovščini“, v katerem kar mrgolé hudi, zmisel! zavijajoči tiskarski pogreški. Hil. tiskarna ima naposled le italijanske ali furlanske stavce in nad njenimi dvermi stoji le: „Tipografia Ilariana“. Toda nazaj! Pohvaljena je bila samo ta tiskarna zaradi izbora in cen opomniti pa treba, da imamo v Gorici g. A. M. Obizzi-ja tiskarno, katera je iz pol. obzirov kakor nekoč Guttenbergova potovala s kraja v kraj, iz Sušaka v Gorico, Via Morelli št. 22. Hil. tiskarna izdala je knjigo tip. G. Obizzi je tudi izdal takošno knjižico, v kateri vidiš z veseljem 64 baž elegantnih tip. Čistoča tiska, trdnost in krasota papirja, črnilo: vse vrlo priporoča novo tiskarno g. Obizzi-ja, kateri je nemalo denarja in truda žrtvoval tudi vsled tega, ker je hotel dati svojej tiskarni slovenski značaj, o čemer priča uže tabla, na kateri se lešči tudi nadpis: „Tiskarna“. Vse druge tiskarne so kakor rečena po vsem italijanske.

G. Obizzi-jeva tiskarna, kakor sedaj stoji, previdena je z najnovejšimi stroji in na razpolago so jej bogati predali novih krasnih pismenk tako da jej je možno tiskati vsa k o jakih knjig, razglasov, povabil, pesemskih čestitk, v obče vsega, kar je običajno na tiskovinskem polji. Vrh tega je tiskarna jako snažna in v hvalevrednem redu. G. Obizzi izdal je tudi „cenik tiskovin“ za duhovnije, županstva in razna oskrbnitstva za obrtnijo, šolo itd. v slovenskem jeziku. Kolikor slišimo hoče g. Obizzi vstrezati slov. občinstvu kolikor možno tudi v tem, da zniža v ceniku postavljene cene za 15% in da ga je volja odpravljati pošiljatvo više nego za 10 gl. franko čestitim naročnikom. Evo dobre volje in požrtvovanja. Tudi njegova papirnica je bogato založena z vsakoršnimi elegantnim blagom katere baže koli. Papirnica je priklopljena tiskarni.

Mi Slovenci bi se pregrešili, ko bi hoteli prezirati tudi napor g. Obizzi-ja, s kojim je po tolikih žrtvah dosegel naposled to, da imamo v Gorici edino slovensko tiskarno. Če je li kje gaslo: Svoji k svojim, umestno in resnično; umestno je gotovo tudi tukaj. Svoje ljudi podpirajmo, da i sebi opomoremo na političnem in gmotnem polji, ter pokažimo, da smo hvaležni možem, kateri si prizadevajo povzdigniti domačo obrt in trgovino. Z Bogom. V kratkem kaj drugega. X

V savinjskej dolini na sp. Štajerskem dne 8. t. m. 1888. [Izv. dop.] Sprejmi blagovoljno, cenjena „Edinost“, dopis iz zelene Štajerske v svoje predale. Poročati hočem našim bratom na obalih sinje Adrije o tukajšnjih razmerah slovenskega naroda. Na spodnjem Štajerskem so Slovenci letošnje leto prav veselo napredovali. V okrajnem zastopu celjskem so letos narodnjaki prvokrat zmagali in tako podrli močno nemškutarsko trdnjavo ob bistri Savinji. Naudusenost bila je neopisna. Po mnogih narodnih trgih so se zbirali na večer volitve odličnjaki, koji so proslavljali volilce in se radovali sijajne zmage. In pred kratkim pala je uže druga sovražna trdnjava, ker so si pri občinski volitvi za celjsko okolico Slovenci priborili večino. Zastonj so ponujali nasprotniki našim kmetom znatne svote, da bi ti pro-

dali svojo narodnost; stali so ti trdo ko skala. Slava jim!

Najbolj pa bode v oči naše Nemce ustanovljenje južno-štajerske hranilnice. Morda bode se zdaj celjska mestna hranilnica bolj milostljivo ravnala s slovensčino!

Lahko bi še navajala mnogo veselih činov, pa hočem se za sedaj le kratko izraziti, da sveta slovenska stvar na Štajerskem od dne do dne vidno napreduje, čeprav se nasprotniki temu z vsemi močmi zoperstavlja. Mirovali ne bodemo dokler ne bodemo popolnoma enakopravni z našim ljutim sovragom, naj uže velja kar hoče. Boj, večni boj za naše svete pravice!! Niti za korak naprej se ne sme tujčiti mila naša domovina. Pridružite se nam tudi vi, dragi bratje ob Adriji, in bojujte se za obstoj in napredek ljubljene nam naroda. Vstrajno moramo delati, vse žrtvovati v prid našej sveti stvari in konečno bo zmaga naša. Bog in narod. F. N.

Domače vesti.

Zaplena. Zadnjo številko našega lista zaplenilo je državno pravdnitstvo zaradi članka: „Radi jednega glasu“, kateri smo doslovno prevedli iz „Diritto Croato“. Članek pretresa postopanja biskupa Flappa proti nekaterim slovanskim duhovnikom. Ta zaplena nas je tembolj iznenadila, ker je c. kr. okrajno glavarstvo v Pulji dovolilo, da se tam članek tiska, slovenski prevod pa v Trstu plenijo! Čudno, zelo čudno! — Denašnja številka ima zaradi tega dve strani priloge.

Cesarjev rojstni dan bodo praznovala potrjotična društva v Trstu dne 17. t. m. z večernim obhodom po mestu z zastavami, svetilkami in godbo. Na čelu tej slavnosti je veteransko društvo, „Delal. podporno društvo“ se udeleži obhoda z zastavo.

Imenovanje. Njeg. Veličanstvo imenovalo je predsednikom goriškega deželnega zbora grofa Coronini-ja, podpredsednika pa g. vit. Tonkli-ja.

Premeščenje. — V četrtek zvečer odpotoval je železnico iz Trsta velemožni gospod Filip Antonović Abram, da zasede novo svojo službo kakor dvorni svetnik pri ces. kr. najvišjem sodnem dvoru na Dunaji. — Kako je bil slavni ta naš rojak zaradi prikupne svoje udvorljivosti povsod priljubljen in zaradi skrupulozne svoje nepristranosti in pravičnosti brezi razlike in izjeme vsimi, da drugom ne drugom spoštovan, videlo se je pri njegovem odhodu na južne železnice voxhalu, kamor ga je prišlo pozdravit in z njim posloviti se kaj veliko število najotmenejše gospode tržaške. V marsikakem očesu zablisknola je bila bistra solzica, saj ni lahka stvar, ločili se, Bog vedi do kedaj, od tacega uzor moža. — Zasluge njegove za pravosodstvo sploh in zlasti za pravice slovenskega, odnosno hrvaškega jezika v področji c. kr. primorskega višjega sodišča ostano neizbrisne in obrode s časoma nedoglednim uspehom. Bila mu tedaj sreča vedno mila, koder bo hodil.

Obletnica blagoslovljenja družtvene zastave. Kakor smo slišali vršila se bode slavnost obletnice blagoslovljenja družtvene zastave „Delal. podporna društva“ kakor navadno vsako leto, ker je dotično oblastvo dovolilo, da sme društvo v popolnem številu z zastavo in godbo iz družtvenih prostorov korakati v cerkov sv. Antona novega k maši. Posebno vabilo k slavnosti s programom vred priobčimo v prihodnji številki.

† **Minister Bedeković.** Umrli je hrvaško-slavonski minister, tajni svetnik Koloman Bedeković v 71 letu svoje dobe. Pokojnik je izhajal iz plemenite hrvaške rodovine ter se mnogo potezal da Hrvatsko tesnejše združi z Ogersko. Hrvatska izgublja z njim sina ki je v svojem žive-

nju hodil pot, škodljivo njenim interesom. „Pest. Loyd“ imenuje ga Madjara. Leta 1872, je pokojnik bil ban na Hrvatskem; potem je bil imenovan ministrom za Hrvatsko in Slavosko. Pozneje imenoval ga je cesar tajnim svetnikom, še poprej pa je bil vitez avstr. reda železne krone. Na Ogerskem je bil jako popularen; v zbornici je redkokedaj govoril.

Osobne stvari. Sodniski pristav v Gradišču pl. Claricini je imenovan za sodnika ravno tam. Gozdni komisar v Pazinu Fran Dolencec je postal višji gozdni komisar. Kancelist v škofijski pisarni in prefekt deškega semenišča č. gosp. Ivan Slavec gre kot kapelan na Občino.

Izlet v Divačo. Bliza se 1. dan septembra, ko nam bode oditi v Divačo, kjer se sestanejo kranjski in primorski rodoljubi. Pretekle dni so se vršile prelepe narodne slavnosti: Vodnikova v Ljubljani, Levstikova v Laščah in velika veselica slovenskega pevskega društva v Celju, katere so še vsem narodu v dobrem spominu. Ideje, ki so bile vzbujene na teh shodih šire se čedalje bolj v narodu ter pridobljajo čedalje večje množine ljudstva za našo narodno stvar. Narodni shodi in narodne veselice so velikega pomena v kulturnem življenju narodov. Narodnjaki iz raznih pokrajin domovine se shajajo, seznanjajo se osebno ter se dogovarjajo o vzajemnem postopanju in delovanju v narodnem boju, bodre se in spodbujajo. Mladi imajo prilike na shodih učiti se od starih izkušenih mož in borilcev za naša prava, omahljivci in dvomljivci pridobivajo zopet poguma, da se z novimi močmi poprimejo zopet dela, narod pa so navdušuje, videč, koliko vrlih mož se trudi zanj da mu pribore prava ter zboljšajo gmotno stanje. Zaradi tega je treba prirejati več takih shodov, posebno v sedanjih časih ko nas pritiskajo od vseh strani. Vsak rodoljub tržaški mora delati na to, da pripelje s seboj čim več svojih znancev in prijateljev v Divačo, kjer se hočemo po svoje veseliti ter se pogovoriti o naših stvareh. Vsa društva in posamični rodoljubi naj delajo v to svrhu, da nas pojde iz Trsta in okolice velika množica v Divačo. Posebno rodoljube v okolici opozarjamo na ta shod, agituje naj mej svojimi rojaki, da tudi okoličani mnogobrojno izlete. Nobeno pevsko društvo naj bi ne ostalo doma. Na noge vrli pevci škedenjaki, barkovljanski, proseški in drugi, pridite v Divačo, da tam vsemu slovenskemu svetu dokažete, da v našej okolici še ni zamrla mila naša pesen, marveč, da živi in se goji tako in morda lepše nego v drugih srečnejših krajih slovenskih. V Divačo pridite tudi vi, rojaki isterski, da se malo poveselitate z nami ter se odpočijete po trdih in slavnih volilnih bojih v preteklih dneh. V Divačo vsi, nobena vas na Primorskem, nobeno društvo naj ne bode nezastopano na tem važnem narodnem shodu. V to ime naj dela vsak zaveden rodoljub!

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabrali so prijatelji zbrani v gostilni Stoka 80 kr. — V veseli družbi v Barkovljah dne 9. t. m. gld. 1.20. — Narodni učitelj daroval 60 kr.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda na Greti nabrali so „Sokolci“ v gostilni „pri društvu“ v Barkovljah 2 gl. 01½ kr.

Natečaj. Razpisana so: mesto rač. revidenta v IX., oficijala v X. oziroma asistenta v XI. dijetnem razredu pri tukajšnjem finančnem ravnateljstvu; — pri colnem uradu mesto višjega oficijala, oziroma oficijala in asistenta; — mesto kancelista v Cirknem; — mesto šolskega sluga na mestnej gimnaziji v Trstu; — mesto računskega predstojnika in mesto blagajničarja pri novo ustanovljeni okrajni blagajni za bolne delalce v Trstu.

Razpisane ustanove. Razpisana je jedna ustanova Ananian za dijake državne gimnazije v Trstu v znesku 200 gld. Razpisanih je tudi 6 štipendij letnih 105 for.,

1888
72
(1888 - 1888)

obiskovalce prvih šest gimnazijalnih razredov; prošnje se ulagajo pri mestnem magistratu.

Izlet pevskega zbora „delalskega podpornega društva“. Pevski zbor ima jutri popoldne ob 4. uri pevsko skušnjo. Po tej skušnji napravijo peveci skupni izlet v Barkovlje in bodo v gostilni „Pri društvu“ prepevali.

Tržaško policijsko vodstvo naznanja, da se pri njem in pri c. kr. pol. komisarijatih izdajajo pole za popisovanje ljudstva. Iste pole morajo hišni gospodarji popolniti in predložiti dotične oblasti do 10. prih. m.

Prijave za okrajno blagajnico za bolne delavce. Mestni magistrat popravlja svojo naredbo od 5. t. m. v tem smislu, da bodo morali, 1. septembra plačati postecipando prvi obrok vsi oni, ki so obvezani plačevati doneske v okrajno blagajnico in sicer po statutu, ali osebno številu od 1. avgusta, ker so baš istega dne začele omenjene blagajnice svoje delovanje. Prijavni formulari dobivajo se na magistratu v II. oddelku od 19. t. m. naprej.

Toča na Goriškem. Dne 9. t. m. proti 4. uri popoldne ulila se je strašna ploha namešana z debelo točo ki je učinila veliko škodo vinogradom po Goriškem. Kolikor se je dosedaj škoda precenila poškodovala je toča v občini Standrežu za 15 tisoč forinti v Zavodnjah 20 tisoč, v Merni 12 tisoč, v Biljah 1000, v Vrtojbi okoli 4000, v Šentpetru 3000, drugod do 4000 forinti — skupaj je tedaj toča škodo napravila do 60.000 goldinarjev. Žalibog da skoraj noben posestnik ni bil proti toči zavarovan. Ubogo ljudstvo! — Vtorek zvečer proti 7. uri jela je padati tudi pri nas suha toča v velikosti, kakoršne celo najstarejši ljudje v Trstu ne pametijo. Nekateri bile so debele kakor jajce. Kamor je zadela, pokončala je vse. Le k sreči, da ni padala z vetrom ter je bila redka, kajti poklestila bi bila vse. Kolikor je nam znano, večje škode je učinila poljiam na zapadnej strani Trsta kakor: v Barkovljah, Proseku, Križu ali natančnejših poročil iz teh krajev nemamo. Uže več dni sem imamo deževno vreme; zdaj pa zdaj ulija se ploha in poplavlja mesto in okolico. Okolica je po obilnem deževju vsa razkopana in težko je hoditi po njenih kolovozih.

Goriške demonstracije. Minoli teden neki večer je goriška mestna godba igrala pri Dreherju. Sprva je igrala same italijanske komade, prisotni Italijani so ji demonstrativno ploskali. Ker so se nekateri c. kr. častniki pritožili radi tega, zahteval je gospodar, naj godba igra tudi neitalijanske komade, toda kapelnik se ni dal pregovoriti. — Minoli teden je svirala vojaška godba v hotelu „Pri pošti“. Ko je godba doigrala nekaj italijanskih komadov, ploskali so Italijani goriški na vso moč; ko pa je godba zaigrala Radeckijevo koračnico kazali so nekateri očitno svojo nevoljo. Ko pa je godba zasvirala „O du mein Oesterreich“, odhajali so goriški „patrijoti“ jeden za drugim z vrta. Kam pes taco molf?

„Slovenski jez“ v Brdih bo imel svoj redni občni zbor dne 25. avgusta ob 4. uri pop. v Biljani. Na dnevnem redu bo: poročilo starega odbora in volitev novega. Sprejemali se bodo tudi novi udje, ako jih navdušenost za brambo narodnih pravic v našo kolo privede. Nadeja se obilne vdeležbe

ODBOR. Včerajšnji „Indipendente“ ima na prvi strani članek o zadnjem zborovanju družbe sv. Cirila in Metoda dne 8. t. m. na Bledu. Ista se mu zdi nevarna radi česar spodbuja svoje somišljenike naj proučavajo slovenske razmere, kajti: podlaga pobujanju slovanstva je uprav temeljito spoznavanje slovenskih razmer. I nu, vesel nas, da tudi nebojazljivi „Indipendente“ se boji slov. moči. Ne smo mu tedaj več „gente ignota e ignobile“!

Nesramnost. Omenili smo uže v tem listu onega smradu ki izhaja iz nekega

tukajšnjega lahonskega časopisa, ki je nedolgo naša vrla moža tako bezsravno grdil. Pred to spako neso bile varne niti družinske tajnosti niti poštenost sama: vse je s svojo črno roko odkrival ter nosil na krožnik svojim „čestitim“ čitateljem. Nevarnost so sprevideli tudi nekateri drugi italijanski časopisi ter tirjali, da se ta list prepove, ali se mu vsaj zapreči daljno izhajanje s tem, da se ga izpoka iz vseh tiskaren v Trstu. V nedeljo je bila ta nesramna čenča zaplenjena in upamo, da tudi višja oblast sprevidi opasnost, ki preti od tega časopisa — pisanega po tržaških „falotih“, lenuih, družih nepridipravih ali slovanskih izmečkih — javnemu miru in pravosti ter mu daljno izhajanje prepove.

Nedavno odpovedali so tisk vse tiskarne v Trstu rudečkarskemu časopisu „Indipendente“. Bilo je upati, da ta lahonska spaka vendar zgine iz tržaškega obzorja ter neha begati avstrijsko tržaško meščanstvo. Govorilo se je tudi, da se preseli v Gorico ter da bo tam dalje izhajal v družbi ljubljene mu brata „Corriere“. Ali niti jedno niti drugo se še ni izpolnilo. Ker mu je Amati odpovedal daljni tisk beračil je pri „Levi-ju“, koji ga sedaj tiska. In tako procveta navzlic vsestranskim oviram in zaprekam irredenta v Trstu, ter berači od hiše do hiše, od tiskarne do tiskarne, da se le obdrži in kali javno menenje. Irredenta je res hudičev stvar!

Zaklad vojne ladije „Danae“. Uže pred pol letom se je združil v Trstu poseben odsek z namenom vzdignoti iz dna morja zaklad vojne ladije „Danae“. Ta francoska fregata se je namreč pred 80 leti v morju potopila poleg današnjega pomola sv. Karla. Vkrcah je bilo v njej več vrednosti mej kojimi bogata ladijina blagajna. Kolikor nam je znano podmorskiški ako s dna morja, kjer je ladija utonila, dobro preiskali ter našli več stvari in tudi denarja. Vse to se neki javno razstavi radovednemu občinstvu.

Dva nova parnika delajo v Lošini v delavnici dedičev Martinoličev. Nove parnike je naročilo neko društvo za obrežno paroplovbo.

Trtno uš zasledili so v vinogradih v Borštu v dolinskem okraju. Oblastnija je potrebno ukrenila, da se ta strašna bolezen dalje ne širi.

Irredenta v Milanu. Minolo soboto zvečer zborovali so v Milanu udje novo ustanovljenega „odbora za Trst in Trident“ v prostorih rudečkarskega društva „La Nuova Italia“. Kakor poročajo ital. časopisi, člani tega društva se zgolj v Italiji živeči tridentinci, tržačani in istrani ki tam doli javno menenje kalijo in delajo proti-avstrijsko propagando. Mej družimi govorila je tudi neka politikarica „l'egregia signorina Schiff!“ Ista je uže poprej večkrat stopila na politično tribuno ter pridigala mir o priliki zborovanja zloglasne „zaveze miru“, ki se je nedavno vršila v Milanu. Izjavila je ta „politična goska“, da Trento mora biti na vsak način italijansk glede Trsta bi pa, po njenem menenju, bilo najbolje, ako bi postal neodvisen in svoboden. Svoboda (la liberta) sicer ne potrebuje vojakov, ali, da se Trst osvobodi iz barbaričnih krempljev trebalo bo vojakov in prelivanja krvi, kajti samo tem potem je mogoče doseči svobodo.

Krasne besede, ne — da, izvirajoče iz medeno sladkih koralnih ustnic gospodične politikarice Schiff! Mi iz srca čestitamo Italijanom, da so prepustili voditeljstvo politike — nežnemu spolu. Saj so od nekdanj veljali za lenuhe in neveljake; najbolje je, da vse prepuste ženskam sami pa kiklje oblečejo, solnčnik v roke in paljačo in hajd! na sprehod po divnih ital. šetalističih. Ko domov pridejo naj pa grede sami k ognjišču in si skuhamo polente, kajti ženska njih polovica se kuhalnice ne bo dotaknila, ker bala bi si umazati svoje „politične“ ročice.

Mundus vult decipi. . . . Po tem ko imamo uže ženske dohtarice prava in medicine, dobili smo tu politikarice. To nas pa mora le veseliti kajti mesti „srčnih rimskih potomcev“, ki bi prišli osvobodit Trst in Trident, stalo nam bode nasproti oboroženo krdelo jezičnih Italijank „puro sangue“ à la signorina Schiff! Ni se nam tedaj bati, da bi Italijani zasedli kedaj slovanski Trst. Bab se tu ne bojimo!

Irredentizem v Rimu. 30 radikalnih društev v Rimu je izdalo protest na vlado ker je prepovedala znani, „odbor za Trst in Trento“. Časnik „Il popolo Romano“ obsoja strogo ta čin in ga imenuje nevarnega iste italijanske vladi. Italijančiče menda pleča srbé: radi bi jih dobili od Avstrijev!

Mejnarodni koleki. Navada plačevati male dolgove z koleki postala je splošna. Ali to godi se lahko samo v domačej državi. Nek berlinski borzni list priporoča naj bi se izdavalij mejnarodni koleki, s katerimi bi se mali dolgovi lahko plačevali tudi v tujezemskih državah, s katerimi je naša država v poštni zvezi. Misel se morda obistini.

Poštno hranilnice. V mesecu juliju t. g. imela je hranilnica ulog za 1,564.168 glđ. 17 kr. izplačala pa je 1,287.552 glđ. 29 kr.; takozvanih „check-ov“ bilo je v prometu za 62,549.894 glđ. 99 kr., izplačalo pa 62,485.268 glđ. 51 kr. Število uložnikov koncem meseca je bilo 694.161 in v kosp. z „check“-omi 15.262.

Posledice povišenja cen smodkam. Odkar se je smodkam v Avstriji cena zvišala, puši se tem slabše. Jako zmanjšala se je razprodaja takozvanih „kub za pet novcev“ (fünfer-Cuba); temveč so pa v navadi smodke za 2½ krajcarja, ki so najslabše baže; razprodaja zadnjih je dosegla 20 milijonov komadov več nego prejšnje leto. Poraba cigaret se je ogromno povečala namreč za kacij 200 milijonov komadov. Da občinstvo pri pušenju štedi kaže nam veliko večja poraba pušilnega tobaka. Vsakdo si ne more kupiti vsak dan cigare temveč zadovoljen mora biti s pipo. Radi česar ni tudi finančialen izid razprodaje duhana nič kaj ugoden. Iz ravnokar izdanih statističnih podatkov trgovinskega ministerstva posnemamo, da e prodaja smodek znatno padla. Razprodalo se jih je 177 milijonov manj od prejšnjega leta. Samo na Dunaju se jih je popušilo 35 milijonov manj nego prej. Tembolj je pa narasla potrata cigaret namreč za 194 milijonov komadov več nego v prejšnjem letu. Zvečala se je tudi poraba pušilnega tobaka. Skupna razprodaja tobaka je znašala fr. 76,556.154, toraj za 709.716 manj nego v predminolem letu. Tobak spremenil se je ves v dim in škodo pušičemu občinstvu, milijoni so pa prišli v državno blagajno.

Tržno poročilo.
Cene se razumo, kakor se prodaja na debelo blago za gotov denar). Cena od fer. do fer.

Kava Mocca	100 K.	134.—	136.—
Rio biser jako fina		—	—
Java		—	—
Santos fina		103.—	104.—
srednja		91.—	95.—
Guatemala		105.—	107.—
Portorico		118.—	120.—
San Jago de Cuba		130.—	132.—
Ceylon plant. fina		122.—	124.—
Java Malang. zelena		107.—	108.—
Campinas		—	—
Rio oprana		116.—	117.—
fina		102.—	104.—
srednja		95.—	96.—
Jassia-lignea v zabojih		33.—	—
Macisov cvet		450.—	460.—
Ingber Bengal		19.—	20.—
Papar Singapore		84.—	85.—
Penang		63.—	64.—
Batavia		77.—	78.—
Piment Jamaika		39.—	40.—
Petroleji ruski v sodih	100 K.	8.—	—
v zabojih		9.—	—
Ulje bombažno amerik.		39.—	40.—
Lecco jedilno j. f. gar.		41.—	42.—
dalmat. s certifikat.		41.—	42.—
namizno M.S.A. j. f. gar.		54.—	56.—
Aix Vierge		65.—	67.—
fina		62.—	63.—
Rožiči pulješki		7.—	—
dalmat. s cert.		—	—
Smokve pulješke v sodih		—	—
v venci		—	—
Limoni Mesina	zaboj	6.—	6.50
Pomeranče sicilijanske		8.50	9.—

Mandji Bari La	100 K.	93.—	94.—
dalm. La, s cert.		—	—
Pignoli		72.—	74.—
Riž italij. najfineji		19.25	19.50
srednji		18.75	19.—
Rangoon extra		15.75	—
La		14.25	14.50
IIa		12.50	12.75
Sultanine dobre vrsti		21.—	25.—
Suhe grozdje (opaša)		11.50	12.—
Cibebe		—	—
Slaniki Yarmouth La	sod	—	—
Polenovke srednje velikosti		35.—	36.—
velike		34.—	35.—
Sladkor centrifug. v vrečah s certifik.	100 K.	39.—	39.50
Fazol Coks		10.—	—
Mandoloni		—	—
svetlorudeči		—	—
temnorudeči		—	—
bohinski		10.—	—
kanarček		8.—	—
beli, veliki		9.75	—
zeleni, dolgi		8.—	—
okrogli		—	—
mešani, štajerski		6.70	—
Maslo		90.—	92.—
Seno konjsko		2.30	—
volovsko		2.50	3.03
Slama		2.32	2.50

Dunajska borsa
15. avgusta.

Enotni drž. dolg v bankovcih	—	—	glđ. 83 80
v srebru	—	—	85 05
Zlata renta	—	—	109.90
5% avstrijska renta	—	—	99.65
Delnice narodne banke	—	—	908.—
Kreditne delnice	—	—	2.5
London 10 lir sterlin	—	—	110 70
Francoski napoleondori	—	—	9 51
C. kr. cekini	—	—	5.63
Nemške marke	—	—	58 47 1/2

Lenoba je mati vseh strasti in zanikarnost je zlo, ki mora brezpogojno podreti vsako srečo. Lenoba slabi moč volje ter zarezja vsa slaba nagnenja ter spravi vsacega, ki se jej ne zna ubraniti materialno in moralno pod zlo. Kako pa naj se vzmoži ter energično deluje oni, kateremu vise kakor svince tužke roke ob tolesu, ki so neprestano bori proti skoro nepremogljivi trdnosti, v katero je naposled obojen četudi je bila prej tuja njegovemu značaju. Ta težina in lenoba vseh udov ni drugo nego telesna bolezen izvirajoča iz zastavanja krvi zaradi česar se snovi na izmenjevanje. S pomočjo pristnih švicarskih pilul lekarničarja Riharda Brandt-a (v lekarnah po 30 kr. škatljica) spravi naj se kri čvrsti obtok in uredi prebavanje, potem se mora hitro zgubiti ona lenoba po udih in tako ozdravljeni se zopet veselo in čilo poprime svojega dela. Pazite na beli križ na rdečem ozadju in na ime.

Poslano.
Kwizde fluid proti kostobolu,
staro, izkušeno domače sredstvo
proti kostobolu in revmatizmu.
Cena av. vr. gold. I.— Pristen le z zgornjo varnostno znamko. Dobiva se po vseh lekarnah; pošilja po pošti vsak dan glavno skladišče: Kreisapothekes Kornenbug Dolnja Avstrija. (1)

Natečaj.
Podpisano načelništvu išče postrežnico za otroško zabavišče in osnovno šolo pri sv. Jakopu. Pri podeljenju službe, bode jemalo načelništvu v prvi vrsti obzir na one prošilce, ki so udinge podružnice ali pa „delalskega podpornega društva“. Ker mora postrežnica stanovati v šoli in vso svojo skrb obračati na šolske otročiče, na vrt in šolo ter vse držati v najlepšem redu, daje se prednost udomam ali pa zakonskim brez otrok. Natančneje pogoje izve se pri podpisnem načelništvu, kakor tudi v uredništvu „Edinosti“.
Prošnje naj se določijo načelništvu do konca t. m.
V Trstu dne 14. avgusta 1889.
Načelništvu podružnice družbe sv. Cirila in Metoda.

Soba z kuhinjo
in odgovarjajočim potrebam v ulici Castaldi št. 2, v III. nadstropju z izgledom na ulico, iznajmljuje se od 24. avgusta naprej za leto dni. Cena 84 glđ. — Vpraša naj se v tiskarni Dolenc

Čudo obrti.
Samo for. 3.50
stane nova
srebro-niklena cilindrova ura
za gospode, gospe in dečke; ne razloči se od pravega srebra. Plošno kristalno steklo, elegantne, fine oblike, krasno rezbana, točen stroj, ki je natančno urejen in skušen.
Jamči se, da točno gre.
Fino pozlačena, elegantna verižica samo 40 nč.
Pošilja proti gotovemu denarju ali povzetji *Versandt-Depôt L. Müller, Dunaj, Währing Schulgasse 10. 21—52

La Filiale della Banca Union TRIESTE

s' occupa di tutte le operazioni di Banca e Cambio - Valute.

a) Accetta versamenti in Conto corrente, abbonando

PER BANCNOTE:	PER NAPOLEONI:
3% c. prev. di 5 g. ni	2 1/2% c. prev. di 20 g. ni
3 1/2% " " " " " 12 " "	3 " " " " " 40 " "
3 1/2% " a 4 mesi fisso	3 1/2% " " " " " 3 mesi
3 1/2% " a 6 " " "	3 1/2% " " " " " 6 " "
3 1/2% " a 8 " " "	3 1/2% " " " " " 6 " "

Sulle lettere di versamento in circolazione andrà in vigore il nuovo tasso d'interesse a datore dal 13 e 20 Marzo a seconda del relativo preavviso.

In Banco giro abbonando il 2 1/2% interesse annuo sino a qualunque somma; prelevazioni sino a f. 20,000, a vista verso chèque; Importi maggiori preavviso avanti la Borsa. — Conferma dei versamenti in apposito libretto.

Conteggia per tutti i versamenti fatti a qualsiasi ora d'ufficio la valuta del medesimo giorno.

Assume per propri correntisti l'incasso di conti di piazza, di cambiali per Trieste, Vienna, Budapest ed altre principali città, rilascia loro assegni per queste piazze, ed accorda loro la facoltà di domiciliare effetti presso la sua cassa franco d'ogni spesa per essi.

b) S'incarica dell'acquisto e della vendita di effetti pubblici, valute e divise, nonché dell'incasso di assegni, cambiali o coupons, versando 1/8% di provvigione.

c) Accorda ai propri committenti la facoltà di depositare effetti di qualsiasi specie, e ne cura gratis l'incasso dei coupons alla scadenza.

d) Vende le Lettere di pegno 4 1/2% e 5% della Banca Commerciale Ungherese di Pest e le lettere di pegno 4% dell'i. r. priv. Banca Ipotecaria austriaca di Vienna. 16-24

Trieste, 8 Marzo 1888.

Kwizda-ja

c. k. izklj. priv.

restitucionalni fluid

(voda za pranje konj).

Služi vsled mnogoletnih izkušenj za jačanje pred in po velikem trudu in po delu daje konju posebno vztrajnost o dirkah itd. 1 steklenica gl. 1.40.

KWIZDE

korneburšk živinoredilni prašek za konje, govejoživino in ovce.

Ako se daje živini redno živinoredilni prašek, je vsled mnogoletne izkušnje izvrstno sredstvo proti slabemu teku, molženju krvi in za izboljšanje mleka. Cena mali skatljici 35 kr., veliki 70 kr.

Kwizde krepčajoča krma za konje in govedo za brzo pomoč onemogle živine in pospeševanje reje. — V zabojih po 6 in 3 gl. in oмотih po 30 kr.

Kwizde Vaselina za konjska kopita proti suhim in lomečim se kopitomi Lonček f. 1.25.

Kwizde lep za kopita (umeteljni rog). 1 drožič 80 kr.

Kwizde c. kr. priv. prašek za desinfekcijo hlevov, gnojuic, ob enem izvrstno sredstvo za vezanje gnojne soli. — 1 omot po 1/2 kg. 15 kr.; 1/2 zaboja gl. 1.40, 1 zaboj gl. 2.40.

Kwizde svinjski prašek za pospeševanje reje in brzo pomoč onemogle živine. — 1 veliki omot gl. 1.26, mali 63 kr.

Kwizde milo za pranje domače živali, kositrova škatlja po 100 gramov 80 kr., kositrova škatlja po 300 gramov gl. 1.60. 4-2 (T).

Pristno se dobi po vseh lekarnah in prodajalnicah miredij avstr.-og. monarhije.

Da se varuje pomot, prosimo p. n. občinstvo, da zahteva o kupovanju teh sredstev vedno Kwizde preparate in da se pazi na gorenjo varnostno znamko.

Pošilja se po pošti proti povzetju vsaki dan po centralnem skladišču: Kreisapothek Korneuburg Franz Joh. Kwizda, c. kr. avst. kr. rumunski dvorni dobavitelj za živnozdravniške preparate

Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu.

Zavaruje proti požarom, provozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1883 gl. 3.300.000 —

Reservni fond od dobičkov . . . 536.622 02

Posebna rezerva dobičkov od zavarovanja na življenje 150.000 —

Reservni fond za poljeje na premikanja vrednostnih efektov 161.500 —

Premijna rezerva vseh oddelkov . . . 7.342.780 36

Reserva za škodo . . . 267.601 —

24-16 V portfelju:

Premije, ki se imajo potirjati v prihodnjih letih . . . 16.954.118 57

Skupni znesek v h škod plačanih od 1. 1838 do 1883 gl. 114.949.847 05

Urad ravnateljstva:

Via Valdirivo, št. 2 (v lastnej hiši.)

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trsta i okolice, Primorja i ostalih hrvatsko-slovenskih gradovah i mjestah, sa solidnosti i jeftinoće poznatu, te obilnimi modernimi pisanimi strojevi providjenu, JEDINU SLAVENSKU

TISKARU U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tiskanice kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artiju i zavitke s napisom, preporučne karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaznice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, oienike, jestvenike, svakovratne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.

Drži u zalih (skladišču) sve potrebne tiskanice i knjige za erkvon. urede.

Onda ima na prodaj slijedeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih šol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč. sada 40 tvrdo vezana . . . . . n. 60
Sodnijski obrasci sastavil B. Trnovec . . . . . n. 20
Vilim Tel, prevod Cegnara . . . . . n. 40
Ljudmila prevod J. Lehana . . . . . n. 20
Filip prevod Križmana . . . . . n. 30
Antigona prevod Križmana . . . . . n. 30
Trst in okolica od Sile . . . . . n. 30
Pjesma o zvonu prevod A. K. Istranin . . . n. 20
Istra pjesma . . . . . A. K . . . . . n. 20

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicah zato ih sl. občinstvu preporučamo. Kod naručivanja tiskanica i drugog, molimo naznačiti točno naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Via Carintia br. 28 u Trstu.

TRŽASKA HRANILNICA

Sprejemlje denarne vloge v bankovnih od 50 noč. do vsacega zn-ska vsak dan v tednu razn praznikov, in to od 9-12 ure popoldne. Ob nedeljah pa od 10-12 ure dop. Obresti na knjižice. 5%

Plačuje vsak dan od 9-12. ure popoldne. Zneske do 100 eld. precej, zneske preko 100 do 1000 eld mora se odpovedati 3 dni, za ske preko 1000 gl. pa 5 dni prej

Eskomtjuje menjave domicilirane na tržasko trgu po 3 1/2%

Posojuje na državne papirje avstro-ogrske do 1000 gl. po 5%

višje zneske od 1000 do 10000 gl. v tekočem računu po 4 1/2%

Več svote po dogovoru.

Daje denar proti vključenju na posestva v Trstu. Obresti po dogovoru.

TRST, 1. aprila 1889. 16-24

f. 1.50 Čudovat je f. 1.50 samobrivec

najnovější stroj za brijanje, s katerim se more briti vsakdo sam in brez težkoče.

NE TRGA, NE REŽE, ampak enostaven je in lehak. Mnogo denarja prihrani. Samobrivec in nobena stvar ne isplaca se tako, kakor ta. Cena le for. 1.50.

Pošilja proti gotovim denarju ali povz. tj. Vrsandt D pö L. Müller, Dunaj, Währing Schulgasse 10. 21-52

Posojilnica in hranilnica v Koprju

se preseli dne 24. avgusta v nekdanjo krčmo Radecki poleg pošte.

Slavnemu občinstvu

naznanjam, da se preselim dne 24. avgusta v nekdanjo krčmo Radecki poleg pošte.

Koper dne 14. avgusta 1889.

Josip Kristan, c. kr. profesor.

Vsi stroji za kmetijstvo in vinstvo!

Olivne stiskalnice in olivni mlini } najnovije konstrukcije v raznih velikostih.
Vinske in sadne stihkalnice }
Grozni mlini in sadni mlini }

Mlatilnice, čistilnice, gepli, robkalnice za turšico, sejalnice, pluge itd. 16-20

Prpriave za sušenje sadja in zelenjave. Rezilnice za krmo v največji izbiri, izvrstno narejene, po najnižji tovarniški ceni.

Ig. Heller, Wien, Praterstrasse 78

Katalogi in vsakršna pojasnila na zahtevanje zastoj in franko.

Prikupcem najugodnejši pogoji. — Sposobni zastopniki se iščejo in dobro plačajo.

NAZNANILO.

Tvorniška zaloga sukna

Dokler ja še kaj v zalogi!

Ostanki brnskega sukna 110 metrov za cele simeko moško obleko f. 3,75

Angleško ševit-blogo 910 metrov za celo moško obleko I. f. 8.50, II. f. 7.50, III. f. 6.—

Blago za zimske suknje fine baše, moderne barve 210 m. 10 for., II. 6 for.

Pravi štajerski loden za lovske suknje in obleke, nepokvarljiv, 1 meter f. 2.95

Blago za svrhne suknje barve po najnovjši mod, najjeftinje baše 210 m. za cel svrhnik 6 for.

Modno blago za gospode

Srajce za gospode la šifona, kretona, oxforda, najboljši izdelek I. f. 1.80, II. 1.20

Oxford-srajce za delalce močne, dobre baše, 3 komade I. f. 2.— II. 1.10

Spodnje hlače ali svitico iz najmočnejšega platna, koperja ali baršanta I. f. 2.50, II. f. 1.50 za 3 komade

Normalno perilo Jaegerov sistem, sama volna, za gospode in gospe 1 srajca f. 3.50, 1 hlače f. 3, 1 bombaža f. 1.50 kom.

Moške nogavice simeke, bele in barvane, pletene 6 parov f. 1.10

Kape iz pliša

za moše in dečke, 6 kom. f. 1.50

Potna ogrinjala (plaid) 3.50 m. dolg, 1.50 m. širok f. 4.50

13 žepnih rutič zarobljenih, 2 barvanimi robi za moške f. 1.20, za ženske 1 for.

Zavese, plahte, preproge

Zavese od jute najnovjša risarja, popelina, v dveh barvah f. 2.30, v štirih barvah f. 3.50

Garniture od jute 2 pregrinjali za postelje in 1 namizni prt, najnovjša turška risarja v dveh barvah, f. 3.50, v štirih barvah 6 for.

Prešita simeka pokrivala iz ruša, popolno dolga in široka, 1 komad 3 for.

Jacquard-Manilla hodna preproga, 10 metrov dolga, trpežno blago f. 3.50

Garnitura od ripsa 2 pregrinjali za posteljo, 1 namizni prt, najmoderneje barvane f. 4.50

Rjuhe (plahte) 1 kom brez šiva, 2 m. dolg f. 1.50

Gotov slammjak 3 m. dolg, 1 komad, I. f. 1.10, II. 99 kr.

Namizni prt

laneni, vseh barv, 3 komadi 1/4 2 for., 3 komadi 1/4 1 for.

Prtiči (serviete) laneni 1/4 četvrtini, 6 kom. f. 1.20

Perilo za gospe

6 ženskih srajc iz najmočnejšega platna s sobčastim običkom f. 3.25, s vezanjem 5 for.

3 ponočni korzeti iz fin šif. s vezanjem I. f. 1.40, II. f. 1.20

Predpasniki za ženske iz oxforda, kretona, surovega platna ali šifona, 6 komadov f. 1.60

Spodnje suknje iz klubučevine, bogato tumburirane, ruderč, sive ali drapirane, 3 kom. 3 for.

Angora-Ogrtač simeki, 104 velik f. 2.50

Volnena ženska jopica (jersey) vseh barvah, lepo pristojajoda 2 for., II. f. 1.20

Nogavice za ženske simeke, bele ali barvan, 6 parov pletene f. 1.50

Damatne vbrisavke iz lane, 6 komadov s franžami f. 1.80, s obrobkom f. 1.20

Oxford. najnovjši uzorec

1 komad (20 komolcev) f. 4.50

Šifon za molko in žensko perilo, 1 kom. (30 komolcev) I. f. 3.50, II. f. 4.50

Prosniški baršant 1 komad (20 komolcev) bel ali ruderč 6 f., višjevil ali rajav, f. 5

Kanovas za posteljne preproge 1 komad (30 d. komolcev) I. f. 6, II. 5.20

Atlasov gradl za posteljne preproge 1 kom. (30 d. komolcev, I. f. 50, II. f. 5.50)

Modno blago za dame.

!! Kup o priložnosti!!

Zimeki Niger-loden za ženske obleke, najboljši vrste, 10 m. f. 3.20

Karirano modno blago 60 cm. široko za spalne suknje in otroške obleke, 10 m. f. 4.—

Joupon i tročično blago v vseh barvah, I. f. 3.50, II. f. 2.80

Fianela Valeria najnovjši uzorec, 10 m. f. 2.50

Kalmuk najnovjši uzorec, 10 m. f. 2.70

Baršant za obleko najnovjši uzorec pristone barve, 10 metrov, f. 3.—

Kašmir dvojne širokosti črn in barvan, 10 m. for. 4.—

Atlas od volne dvojne širokosti, črn in barvan, 10 m. f. 6.50